

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

JENNIFER CODY EPSTEIN

Pictorița din Shanghai

Traducere din engleză și note de
RALUCA CIMPOIAȘU

HUMANITAS
fiction

Coperta de
ANGELA ROTARU
Redactor
RALUCA POPESCU

JENNIFER CODY EPSTEIN
THE PAINTER FROM SHANGHAI
Copyright © 2008 by Jennifer Cody Epstein
All rights reserved.

Din rațiuni de spațiu, restul notelor de copyright se află la pagina 377.

© HUMANITAS FICTION, 2010, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
EPSTEIN, JENNIFER CODY

Pictorița din Shanghai / Jennifer Cody Epstein; trad.: Raluca Cimpoiașu. –
București: Humanitas Fiction, 2010

ISBN 978-973-689-344-5

I. Cimpoiașu, Raluca (trad.)

821.111-31=135.1

Pentru Michael.

Pentru tot.

Nota autorului

Chiar dacă acest roman se inspiră din viața și opera lui Pan Yuliang, el rămâne, totuși, o plâsmuire a imaginației. Își propune să fie fidel liniilor generale pe care le-a urmat existența doamnei Pan, așa cum ne sunt descrise în puținele surse de care dispunem. În cea mai mare parte însă, personajele, evenimentele și locurile descrise aici sunt – asemenea tablourilor pe care le-au inspirat – portrete impresioniste.

*Iată un desen de Leonardo da Vinci. Mă afund în el și îl văd
la treabă și la ananghie și astfel mă întâlnesc cu el.*

ROBERT HENRI, *The Art Spirit*

Partea întâi
ATELIERUL

*Chiar dacă prin artă nu-ți poți câștiga traiul, arta face
ca viața să merite trăită. Transformă foamea în trăire.
Transformă griji, necazuri, o viață altfel pustie în ceva
demn de trăit. Dă viață vieții.*

JOHN SLOAN

Montparnasse, 1957

După terminarea ședinței, Yuliang se retrage la chiuveta ciobită din colțul atelierului. Unul din cele două modele pleacă imediat. Celălalt, Leanne, mai zăbovește puțin, aranjându-și combinezonul și trăgându-și dresurile în sus, pe coapse. Prinzându-și ciorapul de portjartier, se apleacă deasupra tabloului lui Yuliang și a rezultatelor, umede încă, ale ultimelor cinci ore: un copac, un lac. Ea îngenunchind lângă alt nud.

Ștergându-și palmele pătate pe halatul de lucru, Yuliang o observă pe Leanne privind fata în care tocmai fusese transformată. Astăzi s-a comportat bine, decide Yuliang. Deseori, noile modele au nevoie de mai mult timp să se dezbrace, să se obișnuiască cu goliciunea lor în fața străinilor. Dar Leanne o surprinsese, debarasându-se de combinezonul și lenjeria intimă din nailon atât de rapid, încât s-ar fi spus că toată viața făcuse acest lucru. Nu se agitase și nici nu se fâstâcise la vederea propriei sale cărni; nu își ceruse scuze și nici nu încercase să ascundă coșul care îi apăruse pe coapsa dreaptă. Dar, în toate pauzele luate în ședința aceea de cinci ore, traversase camera și, la fel de dezbrăcată, cercetase în tăcere progresele făcute de Yuliang.

Yuliang, care de obicei lucrează în pauza modelelor, fusese oarecum tulburată de atenția ei. Nu se oprise din lucru. Dar lucruse altfel decât își pusese-n minte, ezitând să retușeze trupul fetei sub privirea ei. Se concentrase pe alte lucruri – pe salcie, pe pătura mototolită – mereu umplându-și plămâni de mireasma celei care o privea: parfum ieftin, țigări, un iz dulce-acrișor de transpirație. Și încă ceva curat, cu iz de iarbă, așa cum miroso cearceafurile uscate la soare. Leanne spusese că tatăl său are o spălătorie lângă Gare de Lyon.

Șuvoiul începe să curgă, rugină și nisip. Yuliang așteaptă, apăsând cu buricele degetelor și căutând răcoarea robinetului acoperit cu un

strat subțire de săpun. Când apa se curăță, își așază pensulele sub jet. Culoarele se spală în complementarele lor neutralizante: ultramarinul în cadmiu, în albastru, în ocru, nuanțele puternice amestecându-se într-un șuvoi maroniu care dispare în scurgere.

Începe să se spele pe mâini, când Leanne strănută, o explozie plină de forță, cu o tonalitate atât de ridicată, încât este aproape drăgălașă.

— *Pardon*, spune Leanne.

— *Non, non*, răspunde Yuliang. Îmi pare rău că este așa de frig aici.

Spune asta în franceză, chineza lui Leanne fiind, așa cum descoperise, rudimentară.

— Cred că e de la pisică. Câteodată mă mănâncă nasul din cauza lor.

Fata se șterge la nas.

— Aha.

Yuliang se întoarce la pensulele sale, bucata de pânză încă stăruindu-i în ochii minții: albul orbitor, luciul dat de fierul încins și scrobeală. Familia lui Leanne, originară din Guangxi, condusese până în '54 una dintre băncile chinezești din Hanoi. Leanne nu-i spusese mai mult de-atât; Yuliang presupune că banca fusese rechiziționată de comuniști după ce cuceriseră și restul regiunii de nord. Oare îi e dor? se întrebă ea.

Pentru că ei, una, cu siguranță îi e dor de China – în ciuda a tot ce s-a întâmplat.

— Vă gândiți vreodată să vă întoarceți acasă? o întrebase un reporter la ultima ei expoziție.

— *Naturellement, parfois*¹, răspunsese, cu toate că se gândea la asta tot timpul.

Adevărul este că „acasă“ nu mai înseamnă pentru ea atât de mult un anumit loc, cât o parte din ființa sa, un organ măcinat de cancerul dorului. Durerea se simte mai puțin când pictează. Dar suferința pricinuită de ea, de tot ceea ce a pierdut – aceasta nu dispare niciodată. Locuri și oameni apar încă cât ai clipi din ochi, atât de zguduitor de reali, încât ar putea să-i atingă. Grația pariziană a bulevardului Fouzhou, cu străduțele sale străjuite de ulmi și casele stil Tudor. O piață din Shanghai, cu aerul încărcat de atâtea dialecte și de mirosul greu de

---

1 Desigur, uneori (fr.).

carne friptă. Femei spălând mâncare și vase pe malul râului, alpătându-și copiii roșii de atâta plâns. Clipocitul umed al comerțului de pe Yangzi, diversitatea nesfârșită a înjurăturilor.

Închide ochii. Într-o clipită, se află din nou în dană, cu brațele lui Zanhua încleștate și strângând-o disperat la piept, împungându-i umărul cu bastonul acela ridicol. I se păruse așa de clar atunci – în 1937 – că așa-zisa Nouă Viață a lui Chiang Kai-Shek era deja cu un picior în groapă. Chaipeiul se transformase într-un morman de ruine carbonizate. Soldații lui Hirohito dădeau târcoale Shanghailui precum lupii care se pregătesc să atace. Dar adevăratul pericol venea chiar din partea conaționalilor lui Yuliang, Cămășile Albastre și Banda Verzilor – aparatul privat de opresiune al generalisimului. În acel moment toată lumea știa că Yuliang era o țintă clară – dacă nu corpul ei, atunci, cu siguranță, creația ei. Și totuși, Zanhua o implora să se mai gândească. „Poți rămâne“, insista. „Nu este prea târziu. Aici lucrurile sunt pe punctul să se schimbe. Simt asta.“ Chiar și acum – oare au trecut douăzeci de ani? – Yuliang aude numai vocea lui. Și, pentru o fracțiune de secundă, îndoiala i se strecoară în suflet. Ar fi trebuit să rămână?

Nu te mai prosti. Deschizând ochii, Yuliang alungă, la fel de brutal precum închide robinetul, toate emoțiile care o cuprinseseră. Munca este viața ei. Aici este singură, e drept. Dar are tablourile ei, pisicile ei. Clienții și admiratorii ei. Câțiva prieteni apropiați. Oricare dintre ei putea spune că luase decizia potrivită. Chiar cu o zi în urmă, Junbi remarcase, studiind ultimul autoportret al lui Yuliang:

— Aici este ceva nou.

— Că m-am pictat fumând, jucând cărți și bând?

Yuliang nu spusese nimic despre nuditate. Bineînțeles, asta nu era un lucru nou.

— Nu-i asta. Junbi s-a gândit un pic, încruntându-se. A! Asta e. Zâmbești. Pari fericită.

— Da, chiar așa?

Dar privindu-se – cu obrații rumeni, contururile rotunde, poziția neobișnuit de relaxată – Yuliang trebuise să recunoască și ea: în sfârșit arăta ca o femeie care se bucură de viață.

Reveria îi este întreruptă de clopotele de la Chapelle des Auxilia-trices. Se uită la ceas, apoi ridică privirea spre Leanne, cu ciorapii

trași, dar încă stând lângă masă. Fata asta chiar fusese aici în ultima jumătate de oră?

De parcă ar fi auzit murmurul interior al lui Yuliang, Leanne se îndepărtează de tablou. Își mușcă buzele.

— S-a întâmplat ceva? o întrebă Yuliang.

— Picioarele mele. Le-ați pictat – cum să spun eu? Cam... grase.

Aha. De-asta zăbovea pe aici.

— Îmi cer scuze, spune Yuliang plină de curtoazie.

Și, chiar în momentul în care pronunță aceste cuvinte, vede pe fața fetei că nu asta e problema, până la urmă nu este vorba despre mândrie. Ci o întrebare: De ce? De ce-ai făcut așa?

Lui Yuliang nu-i place să-și explice arta. Nu criticilor. Cu siguranță, nu modelelor sale. Și totuși, se trezește apropiindu-se de fată.

— *Alors*¹, spune și își trece coada pensulei pe suprafața tabloului. Trei linii: de la coapsele lui Leanne până în vârful capului; din vârful capului până la fesele lui Xiahe; și de-a lungul piciorului întins al lui Xiahe până la degetul său mare, care se sprijină pe genunchiul gol al lui Leanne. Nu sunt numai picioarele tale. Sprijină structura compozițională. Un triunghi. Vezi? Dacă le fac prea subțiri, se pierde echilibrul. Chiar și liniile sunt groase. Știi vreun pic de calligrafie? Când fata clătină din cap, continuă: Ei bine, dacă ai fi știut, ai fi recunoscut mișcarea. Se aseamănă cu cea folosită în rulouri.

Leanne își coboară privirea în pământ. Se încălță cu pantofii de lac. Yuliang o urmărește gânditoare. Apoi face lucrul pe care n-ar trebui să-l facă acum nici în ruptul capului: se uită din nou la tablou.

Ceea ce vede îi strică tot chef: brusc, apar sute de defecte. Formele care păreau atât de sigure cu o jumătate de oră înainte se transformă în greșeli imense. Salcia este anemică. Părul lui Leanne – pictat, gândise ea, în așa fel încât să dea impresia de transparență – pare acum pur și simplu ațos. Și, da, fără discuție – picioarele fetei sunt prea groase.

Înfrântă, se sprijină de masă. Sunt o impoastă, se gândește. Chiar și după toți acești ani.

— Doamnă. Vă este rău?

---

¹ Deci (fr.).

Încălțată, Leanne o întrece bine în înălțime. O clipă, simte nevoia să o îmbrățișeze și să i se confeseze. Dar, după aceea, Leanne îi atinge brațul, iar Yuliang se încordează, așa cum face întotdeauna atunci când este atinsă fără permisiunea ei.

— Am spus cinci franci, nu-i așa?

Își ia poșeta, o deschide și îi oferă bătoasă bancnotele. Leanne clipește.

— Mulțumesc, spune, și ia onorariul. Urmează o pauză stingheră. Îmi place poșeta dumneavoastră, adaugă.

Yuliang zâmbește cu răceală. Fata se întoarce și-și ia pe ea haina amplă de culoarea somonului.

— Mâine tot la ora unsprezece?

— Mâine ne odihnim. (A hotărât asta chiar acum. Vrea să fie singură. Să repare stricăciunile acestei zile.) Vino vineri la patru. Când Leanne ezită, adaugă: Vineri nu-ți convine?

— Ba da, este în regulă. Cu tata termin la trei.

— Bine.

Yuliang se așază. Este târziu. Nu mai vrea decât să fumeze, să se piardă în munca liniștitoare, circulară a gravurii cu cerneală. Dar la șase îi vine un student, unul dintre băieții de la Arte. Un copil, foarte frumos, un italian cu ochi superbi. O rășfață, lăsând-o să-i predea în limba lui maternă – cu toate că italiana lui Yuliang nu este mult mai bună decât chineza lui.

Își caută pachetul de Gitanes, așteptând să audă foșnetul hainei lui Leanne și ușa închizându-se. Când își dă seama că nu aude nici unul dintre sunete își îndreaptă privirea spre oglinda atârnată de partea cealaltă a ușii (nu atât pentru a alunga spiritele, cât pentru a le vedea complementele muritoare, mult mai supărătoare). Oglinda o dezvăluie pe Leanne, încă în prag, cu palma înmănușată pe mâner.

— Draga mea, spune Yuliang, am de lucru.

— Îmi pare rău. Voiam...

Vocea fetei este politicoasă, dar sigură. Pare să știe că va fi ascultată. Oftând, se așază și așteaptă, cu ochii ațintiți pe clădirea de vizavi.

— De săptămâna trecută, de la prima noastră întâlnire, începe Leanne ușor, am simțit că nu a fost o simplă... coincidență. Felul în care m-ați găsit.

— Vrei să spui că a fost destinul.

Yuliang rostește cuvintele destul de crispat ca să o facă pe fată să-și întoarcă imediat privirea spre ea.

— Poate. Da.

Mai ai multe de învățat, gândește Yuliang, dar spune:

— Nu te-am găsit, draga mea. Pur și simplu am văzut o față drăguță.

Cu toate că ceea ce o atrăsese, observând-o pe Leanne ieșind dintr-o cofetărie de pe Quai de Bercy, cu o tartă în mână și lăsând în urma sa un miros călduț și dulce, nu fuseseră neapărat trăsăturile clasice ale fetei – buzele groase și roșii, sprâncenele bine conturate. Fusesse senzația că ele erau subliniate de ceva ascuns și totuși fragil – o dâră emoțională lăsată în urmă de niște păreri de rău sau greutăți.

— Acasă, la școala de fete, continuă Leanne (deci Hanoi încă este acasă), am studiat artele frumoase. Mi-a plăcut la nebunie. Respiră adânc: Cred că o parte din mine a sperat întotdeauna că într-o zi...

— Vrei să pictezi, o întrerupe Yuliang.

Leanne se îmbujorează.

— Mi-am dorit. Doar că n-am știut de unde să încep. Se joacă cu brățara ei de jad, sigurul accesoriu pe care nu și-l dăduse jos astăzi. Nu pot plăti prea mult, spune. Dar o să pozez pe gratis. Vă pot ajuta și cu spălatul.

Speranța ei este destul de sinceră pentru a o face pe Yuliang să se albească. Strângând din buze, se întoarce spre fereastră. Blocul de vizavi este ca o cărămidă strălucind în lumina lampadelor. Privește cum una dintre ferestre se luminează. O siluetă mică – copil? câine? – apare în cadru. Apoi dispare.

Parte destul de simplu, doar o schimbare de rol. Traversezi studioul, ridici pensula. Și *voilà*, o nouă Suzanne Valadon. Deloc surprinzător, Leanne nu este primul model care o roagă așa ceva. Fetele astea n-au nici o idee despre durerea – durerea adevărată – ce se ascunde în spațiile creației. Se prea poate ca geanta lui Yuliang să fie la modă, dar arta ei, cu siguranță, nu este. Acum oamenii nu vor să vadă fete și flori. Vor pete și răni. Vopsea aruncată. Pictură cu degetele goale... Ce spusese negustorul acela de artă de pe bulevardul Montaigne?

— Clienții noștri doresc o artă care transcende figurativul, vor – avea un aer extrem de serios – polivalență metaforică. Umor. Artă ludică. Înțelegi?

De fapt, Yuliang nu înțelesese. Așa cum nu înțelege nici acum. Simplul gând la acel termen (nu a reușit să îl găsească în nici unul dintre cele șase dicționare ale sale) o face să râdă. Dar înțelege un lucru: dacă *multivalence de métaphore* este ceea ce se vinde, cu siguranță că ea, una, nu-și permite să dea lecții cu tarif redus. Mai ales unui începător.

Ceea ce spune, în timp ce Leanne ridică din umerii săi înveșmântați în haina de culoarea somonului este, însă, cu totul altceva:

— Ai ceva desene? Adu-le cu tine data viitoare.

Leanne face ochii mari.

— Vă mulțumesc, *madame*.

— Încă nu am spus da, minte cu răceală Yuliang și se întoarce cu spatele pentru a doua oară. Te rog să nu lași pisica să iasă, adaugă ea, vorbind cu oglinda. Parcă este Houdini.

Sunetul înfundat al motanului aterizând pe scaun. Apoi – în sfârșit! – ușa se închide. Zgomotul tocurilor se pierde în jos, pe scări.

Încă neliniștită, Yuliang își toarnă un pahar de Bordeaux. Scoate o țigară, o aprinde. Încă sunt prea moale, gândește ea, suflând un val de ceață deasupra lacului său. De-aia sunt unde sunt, de-abia reușind să plătesc mâncarea pisicii. Ridicându-și cupa smălțuită, studiază Phoenixul pictat (acum un pic mai șters, dar la fel de mândru) care se încruntă la ea. Apoi își studiază mâna. Veriga de aur de pe inelar este zgâriată și pătată. O rețea de vene albastre și riduri se răspândește de la buricele degetelor până la încheietură: vârsta își întinde plasa. Când motanul i se suie în poală și începe să-i frământeze piciorul, simte ace de durere prin fusta subțire pe care o poartă. Durerea, asemenea unui vânt de iarnă, o readuce în simțiri. Mai bea puțin, mângâie spina albă a motanului.

— Ești un răsfățat, îl ceartă în chineză. Ai avut o viață foarte ușoară. Știi asta? Știi asta, domnule pisoii?

El închide ochii, somnoros. Ea îi urmărește privirea înceată spre tablou.

— Cred că trebuie să o iau de la capăt, îi spune.

Dar, ciudat – și probabil că nu este decât efectul vinului –, tabloul i se pare mai acceptabil. Cel puțin cerul merge. Și sânii ca de măr ai lui Leanne sunt drăguți. Și zâmbetul acela trist, timid, care nu spune nimic. Mica Mona Lisa din Heibei. Yuliang se gândește la urma ca

de arsură pe care o văzuse pe spatele fetei. O alergie? O întâlnire amoroasă? Semnul unui atac? Este curioasă în legătură cu chinezoaica-franțuzaica asta din Indochina. Poate că tocmai de aceea a și fost de acord. Dacă Leanne se va alătura elevilor săi (și o va face, de ce să se ascundă după deget?), vor avea o mică discuție. Yuliang face acest lucru cu toți noii săi recruți. Așa e corect, din moment ce mulți dintre ei vin nu numai pentru talentul ei, ci și pentru poveste. Doresc o poveste lubrică: bordeluri, bărbați abrutizați și, la final, pensula fermecată care i-a zugrăvit evadarea, ca în vechea poveste a lui Liang. Bineînțeles, Yuliang nu le oferă și partea aceasta. Ea insistă asupra părților primejdioase ale trecutului ei, trezindu-se cu zeci de versiuni care spun doar ceea ce este mai important. De acum este destul de înțeleaptă pentru a-și da seama că istoria – și mai ales istoria ei – se vinde. Și are nevoie de publicitate. Acum, că nu mai vrea să aibă nimic de-a face cu negustorii.

Afară, clopotele se aud din nou. O singură dată: șase și un sfert. O ușă se trăneste; aude zgomotul pantofilor italienesti urcând scările. Yuliang se uită cu jind la piatra pentru cerneală. Apoi oftează. Am nevoie de bani, își spune.

Se ridică, își aranjează părul în oglindă, își șterge de pe obrazul curat un firicel de ultramarin. Se gândește la ziua de mâine, o zi doar pentru ea, cu doamnele și lacul ei. Câteva stropi de ploaie lovindu-se de oblon îi ridică și mai mult moralul. Lui Yuliang îi place să picteze pe ploaie, îi place felul în care aceasta face ca lumea să pară mai apropiată și mai sigură. O să mai adauge un pic de cerneală în părul lui Leanne, să pară mai bogat, o să facă iarba să lucească de roua dimineții. După ce va termina, se va semna, triumfătoare. În chineză:

潘玉良

Pan-Yu-Liang

Nu se sinchisește de faptul că eventualul cumpărător nu va reuși s-o descifreze. Yuliang nu semnează pentru el. Semnează pentru ea, pentru a deveni una cu munca ei. Pentru a-i impregna un mesaj: a câștigat.

Epilog

Pe 13 iulie 1937 japonezii au atacat Shanghaiul pentru a doua oară, declanșând o bătălie sângeroasă și istovitoare care, datorită hotărârii și perseverenței armatei chineze și a cetățenilor neînfricați ai Shanghaiului, a durat mai mult de trei luni, soldându-se cu zeci de mii de victime, înainte ca orașul să fie cucerit. Până în decembrie 1937, Japonia a cucerit Nanjingul; au urmat șase săptămâni de violuri, jafuri și omoruri care au curmat peste o jumătate de milion de vieți. Chiang Kai-shek și guvernul său republican s-au retras în interiorul țării, la Chongqing, unde au format, din nou, o alianță șubredă cu Partidul Comunist Chinez. Acest armistițiu s-a destrămat odată cu capitularea Japoniei în 1945, fapt care a aruncat China într-un război civil sângeros pentru încă patru ani de zile.

În 1949, ultimul bastion republican din Chengdu a căzut, iar guvernul lui Chiang s-a retras din nou, de această dată în Taiwan. După instalarea sa, în octombrie 1949, guvernul comunist al Republicii Populare Chineze a decretat realismul social forma ideală de artă a noii națiuni. Orientat împotriva mișcărilor vestice mai romantice, realismul social s-a concentrat pe realitățile urâte ale vieții moderne, mai ales pe condiția omului sărac. Nudurile tradiționale erau respinse cu vehemență.

Unii dintre foștii colegi ai lui Yuliang au încercat să se adapteze noii estetici. Xu Beihong a devenit președintele Academiei Centrale de Arte Frumoase și, în această calitate, a depus un efort continuu de a integra realismul în cadrul picturii tradiționale. A murit din cauza unei hemoragii cerebrale în 1953. După eliberarea orașului, Academia de Artă din Shanghai, condusă de Liu Haisu, a fost comasată cu alte două școli, dând naștere Colegiului de Artă din China de Est, care, până la urmă, a fost mutat la Nanjing. Liu însuși a pictat intens

în anii 1950 și 1960, având o singură perioadă de declin, după ce a fost declarat inamic al Revoluției Culturale și arestat la domiciliu. A murit în 1994, creând neobosit până la sfârșit.

Pan Zanhua a murit în 1959.

Pan Yuliang nu s-a mai întors niciodată în China. În primii zece ani ai exilului ei autoimpus, a expus în cadrul celei de-a LIII-a Expoziții Naționale Franceze de Artă, în cadrul Salonului Independenților, la cea de-a LI-a Expoziție de Artă. În 1945 a câștigat medalia de aur pentru debut la Salonul Independenților, iar în 1958 a expus din nou acolo. În același an, lucrările sale au putut fi admirate la Muzeul de Artă Modernă din Paris. Nedorind să-și schimbe stilul și neputând să-și depășească aversiunea față de negustorii de artă, nu a reușit să devină niciodată un pictor cu succes comercial și, potrivit majorității surselor, și-a trăit ultimele zile în sărăcie și boală. Cu toate acestea, nu a renunțat niciodată să fie mândră de naționalitatea ei, alegând să-și păstreze cetățenia chineză până în anul morții sale, 1977. A fost îngropată în cimitirul parizian Montparnasse, în straie tradiționale chinezești.

Moștenirea remarcabilă lăsată de Pan Yuliang este compusă din peste patru mii de opere de artă – sculpturi, desene, picturi în ulei, acuarele. Multe dintre acestea pot fi găsite în muzeul de artă al provinciei sale natale, Anhui.

Inevitabil, încă mai suscită controverse: în 1993, o expoziție cu lucrările ei, organizată la Beijing, a cauzat destule discuții pentru ca unele din nuduri să fie retrase.